

Hans Østergaard ved skrivebordet i sin lille hyggelige lejlighed. Han følger stadig med i danske aviser, når venner og familie forsyner ham.

FOTO: MORTEN PAPE

kamp for at bevare det danske islet er arven fra fødelandet dog gradvist forsvundet. Kun de ældste taler stadig "modersmålet", man har ikke obligatorisk danskundervisning længere, og der bliver end ikke holdt gudstjenester på dansk. Alligevel tror på Hans Østergaard på, at brudstykker af den danske arv hænger ved.

- Mine børnebørn har aldrig været i Danmark og alligevel har de noget danskhed i sig. Foruden efternavnet, pointerer han.

Intet savn

Hans Østergaard har aldrig fortrudt, at han forlod Danmark.

Selv efter en lille tænkepause og en del trillen med tommelfingrene kan han ikke hitte på nævneværdigt afsavn.

- Jeg savner intet fra Danmark. Intet. Jeg har taget hele min kulturarv med mig i bagagen, og min familie i Danmark mindes jeg knap nok, og man savner jo ikke personer, man ikke kender, understreger han med et lettere fjernt udtryk bag brilleglaset.

Man kan se, at han ihærdigt forsøger at få adgang til afkrogene. Der hvor ungdommens oplevelser ligger i dvale. De varme øjne ruller en ekstra tur bag det tynde glas. Så kommer der billeder på net-hinden. Smilet breder sig. Han finder en af de morsomme episoder fra dengang, der var mere Stauning end kaos.

- Engang oplevede jeg Thit Jensen holde foredrag på Tåsinge. Hun var jo kvindesagsfortaler og indledte med ordene: "Der er ikke den store forskel på mænd og kvinder". Så råbte en af de mandlige fremmødte: "Længe leve dén lille forskel!".

Den pensionerede altnuligmand griner inderligt og længe.

Tiden går

Efterhånden som snakken går, vender man sig til de mange malerier af danske landskaber og de solide egetræsmøbler i Hans' hyggelige hule. På nær disse få ejendele har han delt alt andet ud til sine børn.

- Det er ikke mange, der får den fornøjelse at se sine børn glæde sig over arven, fryder Hans Østergaard sig.

Når han ikke har besøg af selsomme arvinger, kan han knap få tiden til at slå til.

- Jeg har af masser af interesser. Blandt andet har jeg fabrikeret legetøj, lavet almanakker og læst en masse. Desværre er det kapital slut nu, da jeg har mistet 80 procent af synet. Heldigvis kan jeg stadig se tv, så jeg kommer sjældent i seng før midnat, siger natulgen.

Som en af de mest aktive på plejehjemmet spiller han desuden jævnligt kort og går masser af lange ture.

- Så sent som i eftermiddags travede jeg såmænd tre kilometer med min hvide stok. Flere af byens fruer kalder mig "Den gamle mand med den lange stok". Forleden mødte jeg et par af disse damer. De havde ikke set mig længe. Da så mig, udbrode de: "Gud vi troede, du var død".

- Ja, men det er altså ikke tilfældet, svarede jeg. Så gav vi hinanden et ordentligt kram, klukker Hans Østergaard veltilpas og tilføjer fornøjeligt: "Jeg har såmænd stadig væk mange sjove oplevelser. Det gælder bare om at gribe dem".

Udvandrereren

Af Simon Stau

sim@fyens.dk

En dagsrejse syd for Argentinas hovedstad Buenos Aires hviler den søvnige by Tres Arroyos. På det lokale plejehjem "Skumringen" nyder Hans Østergaard sit otmium for enden af de blankpolerede gulve.

- Jeg bor helt hernede ved verdens ende, da jeg er den beboer, der går bedst, forklarer Hans Østergaard med slet skjult stolthed.

I to år har den aldrende herre slidt linoleumsgulvene tynde, når han mildest talt spurter frem og tilbage.

- Jeg går flere timer hver dag. Man skulle jo nødtigt blive gammel, afslører han distingveret og fortsætter: Jeg har faktisk en aftale med Skt. Peter, der løber, til jeg bliver 96 nu til sommer. Heldigvis med option for forlængelse, hvis hjernen bliver ved at fungere, smiler humorsprederen.

Han har sin egen forklaring på, hvorfor han taler et fejlfrit modersmål efter så mange års fravær fra hjemlandet.

- Det sprog, man lærer som barn, glemmer man aldrig. Det sprog, man lærer senere, glemmer man langt nemmere. Så jo ældre man bliver, des flere ord taber man. Så det er ærligt ikke let at se så begavet ud, når man ikke er det, spoger Hans, der tidligere boede i en lejlighed ved siden af sin datter.

- Jeg kan jo stadigvæk klare mig selv, men jeg havde et uheld, hvor jeg faldt og slog mig på badeværelset. Derefter blev jeg lidt bange for at være alene og det gjorde udslaget; jeg måtte på plejehjem, erkender Hans Østergaard.

Allergisk mindstemand

Den ranke herre med den noble påklædning voksede egentlig op på en gård nær Aarhus. Som den yngste af syv søskende kunne livet ofte være hårdt.

- Da jeg var 11 år, knoklede jeg løs oppe på holoftet. Det sved noget så forfærdeligt i øjnene, og jeg nos dagen lang. Det var for, man kendte til allergi. Jeg lovede derfor mig selv, at jeg aldrig skulle være landmand. Så svarede min

far: "Så må du jo studere!"

Hans Østergaard begyndte at studere. Og selv om han bestemt foretrak sine bøger frem for halmballer, var det ikke just nogen spøg. Blikket bliver lidt fjernt og man fornemmer, at han i et kort øjeblik sidder og vandrer gennem barndommens landskab.

Da han kommer tilbage til nutiden, mange varme- og breddegrader fra Danmark, beretter han om uddannelsen til lærer på Silkeborg Seminarium og den økonomiske krise, der rasede i den vestlige verden, da han blev færdig i begyndelsen af 1930'erne.

- Omtrent 1800 lærere var uden arbejde, og fremtidsudsigterne meget dårlige. Heldigvis blev jeg løs vikar ved Svendborg Skolevæsen. Men det var ikke permanent, så da jeg noget uventet fik tilbud om et job på en danske skole syd for Tres Arroyos, betænkte jeg mig kun få dage, før jeg takkede ja.

Forstander med stress

Den eventyrlystne Hans Østergaard pakke og sejlede af sted mod de nye udfordringer på den sydlige halvkugle. Efter tre uger på Atlanterhavets bølger ankom han til den danske skole, der havde 28 elever. Efter få år havde Hans Østergaard fordoblet det antal. Ihærdigheden blev belønnet, og han kunne efterfølgende kalde sig forstander af skolen og forpagter af den tilhørende jord.

- Det med jorden var dog på egen regning og bestemt ikke nogen god forretning, understreger Hans og klør sig i de sølvgrå lokker.

Trods manglende økonomiske incitamenter drev han skolen videre. Men kun kort, for selv om Argentina ikke tog aktivt del i 2. Verdenskrig, blev landet i høj grad berørt.

- Benzin og dæk var det umuligt at få fat på. Da vi havde 42 kilometer til nærmeste læge, blev ansvaret for alle disse børn samt personalet for stort et pres. Min læge sagde: "Enten stopper du som forstander, ellers finder du dig en kiste". Jeg valgte det første! Det satte både helbredet og min hustru pris på, siger han.

FARVEL DANMARK: Svendborgs Skolevæsen kunne ikke give ham fast arbejde, så i stedet drog Hans Østergaard til Argentina for at søge lykken. Det var i 1931

Hans Østergaard med sine kolleger, da han netop var ankommet til Argentina først i 30'erne. Det kræver vist ikke forklaring, hvor Hans sidder. PRIVATFOTO

Hans Østergaard havde modt sin hustru i 1938 og blev gift med hende to år efter. Hun havde danske forældre, men var født i Argentina. Hun døde i 1997, og man fornemmer klart, at det ikke er her, samtalen skal drejes hen.

Ingen træk og slip

- Heldigvis har jeg stadigvæk alle mine børn, der nu er 61, 59 og 57 år, fortæller udvandreren, der kun vendte næsen hjemad i længere tid én gang.

Sammen med kone og børn tog han tilbage til Danmark i slutningen af 40'erne for at undervise. Familien faldt ab-

solut ikke til.

- Vi var blevet lovet, at skolen ville installere toilet med træk og slip. Det gjorde de aldrig. Med tre småbørn og 50 meter til toiletet i gården blev det meget anstrengende, især i vintermånederne, sprutter han og vipper opgivende med de pjuskede bryn.

En dag i marts hvor ægteparret radioavis. Vejrudsigten lover masser af blæst og regn den kommende tid.

- Min kone spurgte lidt for sigtigt: "Sig mig, savner du aldrig Argentinas sol og varme". Jeg svarede blot: "Lad os komme af sted!".

rede jeg min egen maskine, fortæller den iderige mand.

En vaskemaskine om dagen kunne det blive til, når han knoklede løs. Så i løbet af den første uge var fem maskiner sat i omløb.

- Der tjente jeg godt med penge, mindes Hans.

Men som så mange gange før, ændrede han spor for at prøve sig selv af. I maj 1952 ringede en ven og tilbød Hans at overtage et større landbrug. Familien Østergaard drog af sted med det samme.

Gennem 15 år arbejdede Hans Østergaard som landmand med titel af forpagter. Lige indtil ejeren af gården døde, og enken fik nye rådgivere fra i Buenos Aires.

- De havde ikke mere forstand på landbrug end dette brillelue, raser Hans Østergaard og peger på sit plastic-hylster. De blev ved med at have forpagtningsafgiften. Så sagde jeg stop, siger han og slår næven i skrivebordet.

Den første konsul

På samme skrivebord ligger gæstebogen med utallige tetskrivne sider. Fyldt med hilsener fra prominente navne som tidl. statsminister Poul Hartling og tidl. kirkeminister Bodil Koch foruden de mange familiemedlemmer og venner.

Mange af personlighederne modte han i forbindelse med sit hverv som konsul. Den titel fik han i 1968 som den første i Tres Arroyos.

- Det var et slemt spring, men det gik da nogenlunde, hvis jeg selv må sige det. Det var nu ikke så stort, som det lyder, siger han beskedent.

I hans år som konsul udrettede han kun en enkelt ting, som han i dag tænker tilbage på med stolthed. Nemlig da han hjalp 17 danskere immigranter, der ikke kunne få pension, fordi de ikke kunne bevise deres tilhørsforhold til Argentina.

- Jeg var fræk og bad om audiens hos udenrigsministeren. Jeg måtte dog tage til takke med sekretæren. Men vi fik lavet en aftale, der betød, at arbejdsgivernes ord var tilstrækkeligt bevis for, at de havde arbejdet og levet hernede. Alle fik derved deres

pension, og det står som den eneste gode gerning, beretter Hans Østergaard.

Blandt de mange vidt forskellige job har den særdeles åndsfriske årgang 1909 med bordeauxfarvet vest svært ved at finde sit foretrukne.

- Jeg har været glad for alle mine forskellige beskæftigelser. Også de, der ikke umiddelbart var succesfulde. For jeg har haft vidunderlige kolleger, hvor af de fleste desværre er gået bort. Det er altså bagsiden ved at blive så gammel, konstaterer han.

I dag kan den pensionerede skolelærer dog glæde sig over, at fem af beboerne på plejehjemmet er gamle elever.

- Jeg glemmer aldrig, hvordan jeg rykkede dem i håret tilbage i 1930'erne og 40'erne. Det gør de for øvrigt heller ikke, griner Hans og klapper sine stadig ranke hænder sammen.

Dansk kulturarv

At finde en balance mellem den argentinske og danske kultur har ikke været noget problem for Hans Østergaard. Han har benyttet sig af devisen: det bedste fra begge verdener.

- Da jeg var lærer på den danske skole, var det naturligvis meget vigtigt for mig at lære eleverne om dansk historie, geografi og kultur, selv om de fleste aldrig havde sat deres fødder på dansk grund. Jeg erkendte dog hurtigt, at vi ikke skulle føre Danmark til Argentina - blot medbringe de gode værdier og implementere dem her, fortæller Hans Østergaard.

På trods af hans og andres

"Jeg savner intet fra Danmark. Intet. Jeg har taget hele min kulturarv med mig i bagagen.

Hans Østergaard